

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2005. május 18.

FÖLDRAJZ

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

OKTATÁSI MINISZTERIUM

1. FELADAT

1. H
2. I
3. I
4. H
5. I
6. H
7. I

Minden jó válasz 1 pont.

7 pont

Összes elérhető pontszám:	7 pont
----------------------------------	---------------

2. FELADAT

- a) Számítás menete:

$$90^\circ - 66,5^\circ = 23,5^\circ$$

1 pont

A megfigyelő, aki az északi horizont felett látta d.sz. $23,5^\circ$ (Baktérítő)

1 pont

A megfigyelő, aki a déli horizont felett látta: é.sz. $23,5^\circ$ (Ráktérítő)

1 pont

Csak a teljes válasz esetén jár a pont, a térítőkörök megnevezése is elfogadható.

3 pont

- b) Számítás menete:

$$23,5^\circ + 23,5^\circ = 47$$

$$47 \times 111 = 5217 \text{ km}; 47 \times 111,1 = 5221,7 \text{ km}$$

1 pont

$$47 \times 111,3 = 5231 \text{ km}$$

Fokban: 47°

1 pont

Kilométerben: 5217 km

1 pont

3 pont

- c) Számítás menete:

$$90^\circ - 66,5^\circ = 23,5^\circ$$

1 pont

$$23,5^\circ$$

1 pont

2 pont

- d) Dátum: szeptember 23. (Az őszi napéjegylenlőség idején)

1 pont

Összes elérhető pontszám:	9 pont
----------------------------------	---------------

3. FELADAT

- a) középszakasz

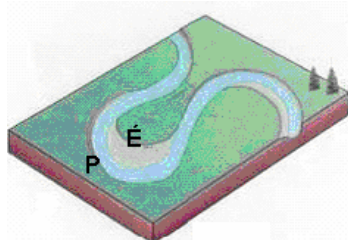
1 pont

1 pont

- b) bejelölés

1-1 pont

2 pont

- c) morotvtató 1 pont
Bekarikázva: Szelidi-tó 1 pont

2 pont

- d)
1. fertő 1 pont
  2. mocsár 1 pont
  3. láp 1 pont

Az egyes fogalmak csak a megfelelő sorrendben elhelyezve fogadhatók el!

3 pont

Összes elérhető pontszám:	8 pont
----------------------------------	---------------

4. FELADAT

1. I
2. H
3. H
4. H
5. I
6. H
7. I
8. I
9. H
10. I

Minden jó válasz 1 pont.

10 pont

Összes elérhető pontszám:	10 pont
----------------------------------	----------------

5. FELADAT

a)

Mérési helyek	Magasság	Hőmérséklet	Abszolút páratartalom	Relatív páratartalom
A	500 m	20 C ⁰	13 g/m ³	76,47 %
B	1000 m	15 C⁰	13 g/m³	100 %
C	2000 m	10 C ⁰	9g/m ³	100 %
D	1000 m	20 C ⁰	9g/m ³	52,94 %

Minden jó eredmény 1 pont. A relatív páratartalom adatai kerekítve is elfogadhatók.

5 pont

Számítás elvéért:

A relatív páratartalom kiszámításának elvéért (13 : 17) x 100 = 76,5%;

(9 : 17) x 100 = 52,9%

1 pont

A magasság változásához kapcsolódó hőmérsékletváltozás kiszámításának elvéért:

A harmatpont eléréséig 100 m/1 °C csökkenés, utána 100 m/0,5 °C csökkenés 1 pont

7 pont

- b) Azt a hőmérsékletet, amikor a lehülő levegő telítetté válik. 2 pont
 (Azt a hőmérsékletet, amely elérésekor a lehülő levegő nem képes több vizgőzt befogadni.)

Megjegyzés: Hasonló tartalmú, más megfogalmazás is elfogadható, de a megjelölt két szempontot tartalmaznia kell.

1000 m

1 pont

3 pont

- c) Főn (hófaló)

1 pont

1 pont

Összes elérhető pontszám: 11 pont

6. FELADAT

- a) Számítás menete:

$$15 \text{ cm} + 20 \text{ cm} = 35 \text{ cm}$$

1 pont

$$35 \times 20000 = 700000 \text{ cm} = 7000 \text{ m} = 7 \text{ km}$$

A megtett út: 7 km

1 pont

2 pont

- b) Számítás menete:

$$a^2 + b^2 = c^2 \quad 15^2 + 20^2 = 225 + 400 = 625 \text{ cm} = 25 \text{ cm}$$

1 pont

$$25 \times 20\,000 = 500\,000 \text{ cm} = 5 \text{ km}$$

Légvonalbeli távolság: 5 km

1 pont

2 pont

- c) 125 m

1 pont

1 pont

- d) Aláhúzva: 1. megállapítás

1 pont

1 pont

Összes elérhető pontszám: 6 pont

7. FELADAT

- a) Öv: egyenlítői

1 pont

Éghajlat: egyenlítői

1 pont

2 pont

- b) Aláhúzva: Ausztrália

1 pont

1 pont

- c) Aláhúzva: Kongó

1 pont

1 pont

- d) A Nap felmelegítette a levegőt, → a melegebb levegő több vízpára befogadására képes
Megjegyzés: Hasonló tartalmú, de eltérő megfogalmazás is elfogadható de a megjelölt két szempontot tartalmaznia kell.

2 pont

e)

1. H
2. I
3. H
4. I
5. H
6. I
7. I
8. H

Minden jó válasz 1 pont.

8 pont

- f) 12 óra 1 pont
 Nevezetes időpontok: március 21. (tavaszi napéjegyenlőség) 1 pont
 szeptember 23. (őszi napéjegyenlőség) 1 pont

3 pont

Összes elérhető pontszám: 17 pont

8. FELADAT

- a) Aláhúzva:
 2. 1 pont
 2. 1 pont
 1. 1 pont

Megjegyzés: Egynél több állítás bejelölése esetén a pont nem adható meg.

3 pont

- b) Aláhúzva:
 1. 1 pont

számítás elve:

március 1. 1000 euró →250 000 Ft

március 10. →247 000 Ft

$247/250 \times 100 = 98,8\%$ $100\% - 98,8\% = 1,2\%$ 1 pont

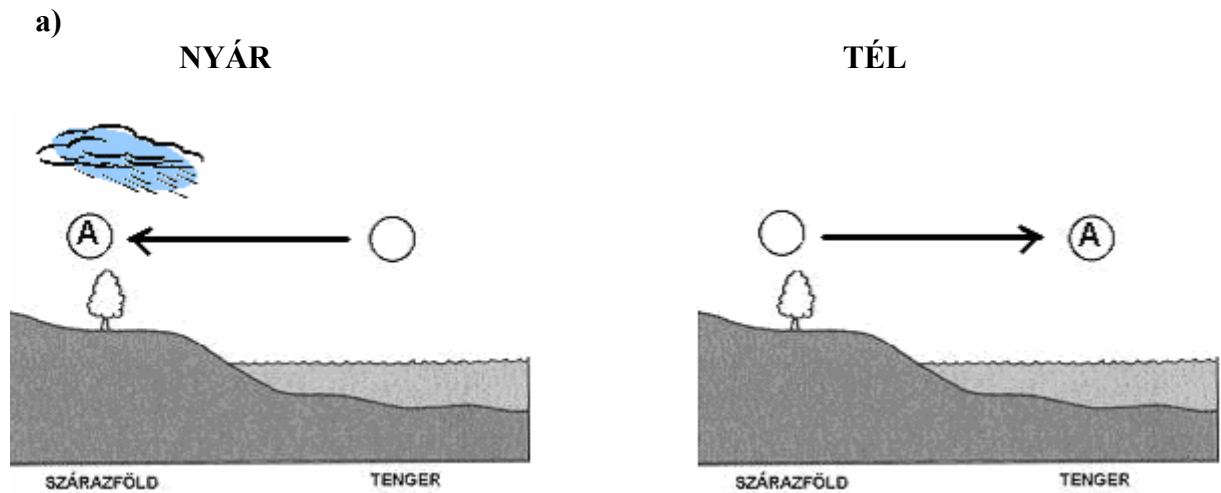
Más helyes elv esetén is jár a pont.

Nyereség: 1,2% 1 pont

3 pont

Összes elérhető pontszám: 6 pont

9. FELADAT

Az alacsony légnyomások helyes bejelölése 1-1 pont

b) A nyilak helyes bejelölése 1-1 pont

c) Évszakonként lényeges (legalább 120°-os), irányváltoztatást mutató szél.
 Megjegyzés: Hasonló tartalmú, más megfogalmazás is elfogadható, de a megjelölt két szempontot tartalmaznia kell.

d) A felhő helyes berajzolása

1 pont

e) Az éghajlat neve: mérsékelt övezeti (szubtrópusi) monszun.

1 pont

f) Télen a szárazföld felől fúj a szél, de mivel tengeren kel át, csapadékot szállít.
 Megjegyzés: Hasonló tartalmú, más megfogalmazás is elfogadható, de a megjelölt két szempontot tartalmaznia kell.

g) Aláhúzva: Floridai-félsziget

1 pont

h) Aláhúzva: rizs

1 pont

Összes elérhető pontszám: 12 pont

10. FELADAT

1. konvertibilis	1 pont
2. Dow Jones-index	1 pont
3. kötvény	1 pont
4. exportorientált (gazdaságpolitika)	1 pont
5. adóparadicsom	1 pont
6. kvóta	1 pont
7. NAFTA	1 pont
8. (bank)számlapénz	1 pont
9. iparszerkezet	1 pont
10. deficités (negatív egyenlegű)	1 pont

Minden jó válasz 1 pont.

10 pont

Összes elérhető pontszám:	10 pont
----------------------------------	----------------

11. FELADAT**a)**

1. Andok
2. Himalája
3. Kárpátok
4. Nagy-Vízválasztó-hegység
5. Dekkán-fennsík (ősföld, ősmasszívum)
6. Brazil-felföld (ősföld, ősmasszívum)
7. Appalache
8. Amazonas-medence

Minden jó válasz 1 pont.

8 pont
----

b)

1. gyűrthegység
6. ősföld (ősmasszívum)
7. röghegység
8. süllyedékterület (medence)

Minden jó válasz 1 pont.

4 pont

Összes elérhető pontszám:	12 pont
----------------------------------	----------------

12. FELADAT**a)**

- A: születések száma (aránya)
 B: halálozások száma (aránya)
 C: természetes szaporodás

3 pont
----

b)

1. I.
2. II.
3. II.
4. III.
5. IV.
6. II.
7. IV.
8. I.
9. III.
10. II.

Minden jó válasz 1 pont.

10 pont

Összes elérhető pontszám:	13 pont
----------------------------------	----------------

13. FELADAT

a) Európa, Észak-Amerika 1-1 pont

Régóta folyik az ásványkincsek kitermelése → kimerülő készletek;
Magas termelési költségek → olcsóbb import;
A készletek tartalékolása;
Fejlett ipar, magas életszínvonal → sok energia kell;
Fogyasztói társadalom.

Bármelyik válasz, vagy ezzel megegyező tartalmú más megfogalmazás is elfogadható.

1 pont

3 pont
----

b) Kontinens: Ázsia

1 pont

1 pont
----

c) Számítás menete:

$$2580/405 = 6,4$$

1 pont

Válasz: Észak-Amerika

1 pont

Számítás menete:

A legalacsonyabb érték megkeresése és kiszámítása: $210/780 = 0,27$

1 pont

Arány kiszámítása: $6,4/0,27 = 23,7$

1 pont

Válasz: 23,7 szerese, ~ 24 szerese

1 pont

5 pont
----

d) Európát

1 pont

Elv: adatkiválasztás, kivonás feltüntetése

1 pont

2 pont
----

e) Kontinens: Afrika

1 pont

Ok: Fejletlen a gazdaság; A nyersanyag fontos bevételi forrás;

Kicsi a belső fogyasztás; Kevés a feldolgozóüzem.

Bármelyik válasz, vagy ezzel megegyező tartalmú más megfogalmazás is elfogadható.

1 pont

2 pont

Összes elérhető pontszám:	13 pont
----------------------------------	----------------

14. FELADAT

Az üvegházhatás fokozódása	2.
Az ózonpajzs elvékonyodása	1.
Az élővilág sugárfertőződése, káros mutációk.	5.
A tavak felgyorsuló pusztulása, eutrofizáció	6.
A talaj és a vízkészlet elsavanyodása.	3.
- Minden jó válasz 1 pont.*

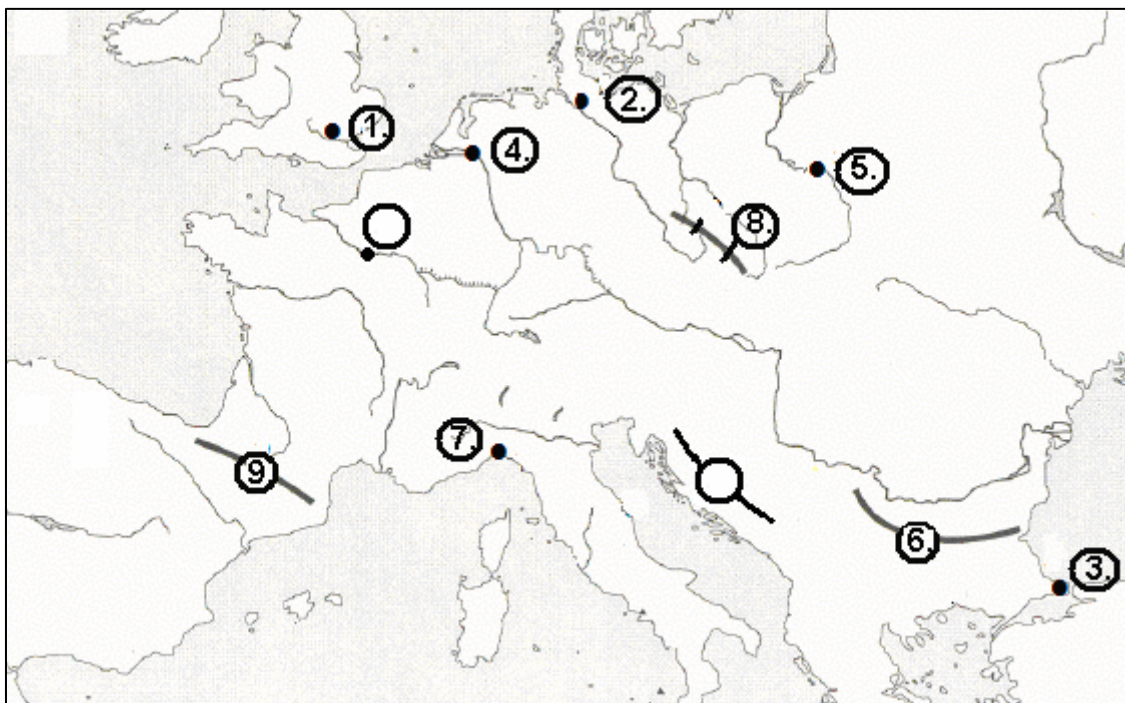
5 pont

Összes elérhető pontszám: 5 pont**15. FELADAT****a)**

1. London
2. Hamburg
3. Isztambul
4. Rotterdam
5. Varsó
6. Balkán-hegység
7. Genova
8. Szudéták
9. Pireneusok

Minden jó válasz 1 pont.

9 pont

b)*Sorszámok helyes beírása*

1-1 pont

9 pont

- c) nagyszerkezet: röghegység 1 pont
 hegységrendszer: Variszkuszi-hegységrendszer 1 pont

2 pont

Összes elérhető pontszám:	20 pont
----------------------------------	----------------

16. FELADAT

a)

Az a sorrend elfogadható, ahol a Föld van középen.

1 pont
----

b) Aláhúzva:

1. csak holdtöltekor alakulhat ki.
2. időtartama (áthaladási ideje) hosszabb, mint a napfogyatkozásé.

1 pont
----

1 pont
----

2 pont

Összes elérhető pontszám:	3 pont
----------------------------------	---------------

17. FELADAT

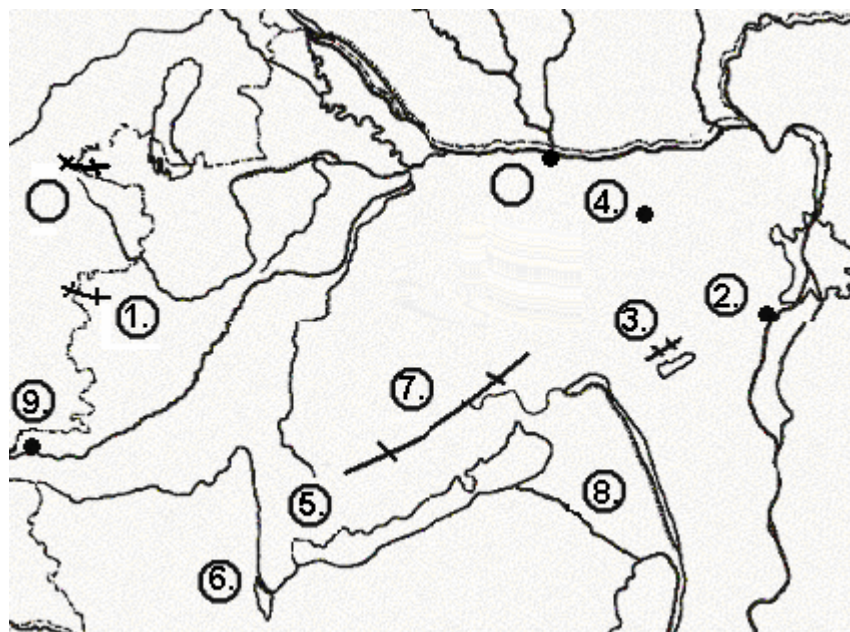
a)

1. Kőszegi-hegység
2. Százhalombatta
3. Velencei-hegység
4. Tatabánya
5. Tapolcai-medence
6. Kis-Balaton
7. Bakony
8. Sió
9. Szentgotthárd

Minden jó válasz 1 pont.

9 pont
----

b)

Sorszámok helyes beírása

1-1 pont

9 pont

c) Esztergom

Győr

A sorrend nem számít.

1 pont

1 pont

2 pont

Összes elérhető pontszám:	20 pont
----------------------------------	----------------

18. FELADAT

1. D
2. C
3. A
4. A
5. B
6. E
7. B
8. E

Minden jó válasz 1 pont.

8 pont

Összes elérhető pontszám:	8 pont
----------------------------------	---------------

19. FELADAT

- a) A zonális talaj a természetföldrajzi övezetességhez kapcsolódó talaj. (Az egyes övek, területek/vidék természetföldrajzi adottságainak megfelelően alakult ki.) 1 pont

Megjegyzés: Ezzel megegyező tartalmú egyéb megfogalmazás is elfogadható.

Az azonális talaj olyan talaj, amely több földrajzi övezetben egyaránt előfordulhat, kialakulásában egyéb tényezők pl. kőzetminőség, vízrajzi adottságok stb. játszanak szerepet. 2 pont

Megjegyzés: Hasonló tartalmú, más megfogalmazás is elfogadható, de a megjelölt két szempontot tartalmaznia kell.

3 pont

- b) Zonális talaj: barna erdőtalaj, mezőségi talaj 2 pont
 Azonális talaj: rendzina, réti talaj, szikes talaj 3 pont
Minden talaj helyes besorolása 1 pont

5 pont

- c) Löss 1 pont
 Jégkor (jégkorszak, pleisztocén) 1 pont

2 pont

Összes elérhető pontszám:	10 pont
----------------------------------	----------------

A feladatlappal elérhető összes pontszám:	200 pont
--	-----------------